Carl Heath: Tal på Måndagsrörelsen för Ukraina

Talare
Carl Heath
Forskare

Datum
28 juli 2025

Plats
Helsingborg

Kära vänner,

För idag tjugofem år sedan reste jag till Ukraina för första gångne, till Donetsk som ung och engagerad demokratiaktivist. Jag mötte unga ukrainare som organiserade sig för demokrati och föreningsfrihet. Jag såg deras energi, deras vilja att bryta gamla korrupta mönster. Den energin är densamma som bär landet idag. Jag tänker ofta på dem jag mötte i workshoparna för så många år sedan. Jag funderar över vad som kan han hänt med dem idag. Om de lyckades lämna de ockuperade områdena. Om de lever. Vad som hände.

Kriget skapar många berättelser. Också för mig.

Sedan den fullskaliga invasionen 2022 har jag haft anledning att återvända många gånger till Ukriana. Erfarenheterna från då och nu får mig att reflektera över motståndskraft.

Det är klockan 04:40 en natt i Kyiv. Flyglarmet i appen på min telefon väcker mig ännu en gång brutalt ur sömnen. jag griper min nödväska, alltid packad och redo bredvid sängen, och springer ned till skyddsrummet där jag möter upp min kollega. I trappan på väg ner möter vi andra hotellgäster, alla med samma rutinerade rörelse. Vi är mest människor som har krigsrelaterade ärenden i staden. Jag har denna resa blivit uppgraderad på hotellet då jag numera är en frekvent besökare. I krigets Kyiv innebär en uppgradering att man får ett hotellrum långt ner i huset och nära trappan till skyddsrummet.

Väl där nere i skyddsrummet ligger färgglada sackosäckar utspridda och ett större antal sängar är utplacerade. Vid några bord kan man sitta och jobba. Ett försök har gjorts att skapa en illusion av normalitet i parkeringsgaraget flera våningar under mark. På min telefon lyser appen röd – ett varningssystem som blivit lika vardagligt för Kyivborna som väderrapporter en gång var. Detta var

den 1237:e luftvarningen i Kyiv sedan kriget började. Plötsligt hörs dova smällar i fjärran. Missilerna har passerat vår sida av floden, troligtvis nedskjutna av luftvärnet. För de boende har kommit att höra skillnad på ballistiska missiler, drönare, luftvärn och andra ljud. En smäll är farlig. En annan, som den av ljudet av en patriot som skickas iväg för att skydda staden, känns betryggande.

Men det är inte det här, nattens bombningar jag kommer ihåg starkast från den dagen. Några timmar senare vaknar staden. Människor går till jobbet. Mina ukrainska kollegor har lämnat barn på förskolor och skolor, och är tillbaka på jobbet igen. Som vilken dag som helst. ”Vi kan inte pausa vårt arbete på grund av missiler,” säger en av dem till mig. ”Det är precis vad Ryssland vill.”

Jag har rest till Kyiv flera gånger det senaste året. Varje gång har jag kommit hem med bilder jag aldrig kommer glömma. Men det är inte de dramatiska bilderna som fastnas mest. Det är de vardagliga. Som när jag en kväll går tillbaka till hotellet efter en arbetsdag fylld med möten och utvecklingsarbete med våra ukrainska kollegor vid myndigheterna där.

Utanför på gatan står tre ungdomar vid ett slitet gatupiano. Den unge mannens fingrar dansar över tangenterna medan två kvinnor sitter på vardera sida och sjunger. De skrattar, tar över melodin, improviserar. Deras musik fyller gatan, och jag stannar upp och lyssnar.

Det är detta som är motståndskraft. Inte det spektakulära, utan det vardagliga. Besluten att fortsätta sjunga när allt säger åt dig att sluta. Att fortsätta spela när världen känns på väg att kollapsa.

Nästa dag promenerar jag genom centrum. På Maidantorget breder ett hav av blå och gula flaggor ut sig. Tusentals små flaggor, var och en med namnet på en stupad soldat. Jag ser människor stanna, lägga blommor, röra vid bilderna. Framför varje fotografi har någon placerat personliga tillhörigheter. En leksaksbil. Ett par glasögon. En handskriven lapp. En mosaik av minnen och förluster som samtidigt är en påminnelse om vad som står på spel. Friheten att sjunga på gatan. Att spela piano under öppen himmel. Att fira en födelsedag. Att få ta ett tåg till Donetsk för att hälsa på familj och vänner.

På järnvägsstationen i Kyiv syns detta tydligt. På informationstavlan i stora vänthallen lyser namnen på destinationer som Donetsk, Luhansk, Mariupol –

städer som nu ligger bortom räckhåll, ockuperade. Men där syns också Kherson, som åter lyser vitt och går att resa till. En tavla som visar förbindelser som inte längre existerar, men som samtidigt är en symbol för hopp. I kontrasten mellan de döda soldaternas flaggor på Maidan och tågtidtabellens optimism finns kärnan i det ukrainska motståndet.

Mitt arbete tar mig till Ukraina för att tillsammans med ukrainska myndigheter utveckla verktyg mot den desinformation och informationskrigföring som pågår inte bara i krigets Ukraina, men också i hybridkrigets Europa. Vi tränar analytiker och operatörer att förstärna sin förmåga genom ny teknik och ny innovation. Vi skapar utbildningsmaterial och arbetar för att förstärka förmåga, inte bara i Ukraina, men också här i Sverige. Det kanske låter tekniskt, men det handlar om något mycket grundläggande, att skydda demokratin och det öppna samhället i krig.

Vårt svenska bidrag spelar stor roll. Inte bara det som syns praktiskt på plats, som det jag berättat om. Men allt det vi alla gör tillsammans. Varje gång vi visar att vi bryr oss, varje gång vi demonstrerar som vi gör idag, varje gång vi säger att Ukrainas kamp också är vår kamp, ja då stärker vi deras motståndskraft.

För tio dagar sedan kom jag hem från min senaste resa till Kyiv. Några av nätterna under resan genomfördes de hårdaste bombningarna sedan kriget började. Jag läste under resan utdrag från vittnesbörd från bombningarna i London under andra världskriget, och känslan jag fick var att jag var där. Att likheterna mellan Kyiv idag och London under andra världskriget är smärtsamma.

Idag är jag här. Har semester som jag brukar ha på kullahalvön. Det är kontrasterna som griper tag i mig. Men de påminner också om vad vi har att försvara. Friheten att resa. Möjligheten att vara med vänner och familj. Att få sova och känna sig trygg. Möjligheten att gå på gatan och äta glass en sommardag. Rätten att säga vad vi tycker. Allt det vardagliga, allt det som är ovärderligt.

Ukrainas kamp för demokrati och frihet är också vår kamp. Varje dag Rysslands aggressioner bemöts, stärks inte bara Ukraina, utan hela Europas motståndskraft.

Kriget kommer inte att vara över förrän Ukraina har vunnit och Ryssland har besegrats så grundligt att det inte längre utgör ett hot mot Europa. Till dess måste vi fortsätta vårt arbete.

Jag har lärt mig mycket under min tid i Ukraina, men en sak sticker ut. Och det är att verklig motståndskraft inte handlar främst om vapen och teknik. Det handlar om människors kollektiva vilja att försvara sitt sätt att leva.

Motståndskraft, har jag insett, är något så enkelt som att fortsätta spela piano när allt säger åt dig att sluta. Att fortsätta stå här, tillsammans, för det vi tror på. Det är en kamp vi inte har råd att förlora. Och som vi, med gemensamma krafter, kommer att vinna.

Tack.

Källa
Manuskript hämtat från carlheath.se (2026-09-20)

Taggar
Fredsrörelsen, Kriget i Ukraina

URI
https://www.svenskatal.se/tale/carl-heath-tal-pa-mandagsrorelsen-for-ukraina